

Nr 101.

Av herrar Bärge och Olsson, Oscar, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag rörande vissa anslag ur statsverkets fond av rusdrycksmedel.

I de av 1926 års riksdag antagna bestämmelserna för statsverkets fond av rusdrycksmedel fastslås i § 2, att fonden är avsedd "att användas för reglering av sådana ekonomiska förhållanden, som äro en följd av mera ingripande åtgärder till rusdryckshanteringens begränsande eller avveckling, varjämte bidrag ur fonden kunna lämnas för åtgärder till nykterhetens främjande". Samtidigt med detta beslut disponerades rusdrycksmedlen på sådant sätt, att avsättningarna till rusdrycksmedelsfonden praktiskt taget upphörde.

Man torde kunna vara överens om, att ingen 1926 tänkte sig möjligheten av, att, när dessa förändrade bestämmelser införts, man skulle försöka att på rusdrycksmedelsfonden överflytta anslag, som redan förut utgått av andra statsinkomster. Tvärtom var syftet att för framtiden stoppa de avtappningar, som under flera år skett, liksom även att en successiv minskning i budgetens beroende av rusdrycksmedlen skulle äga rum.

Denna mening rådde också intill 1928 års riksdag, då emellertid finansministern i den dåvarande regeringen föreslog riksdagen att av medel ur rusdrycksmedelsfonden täcka ett under många år förut utgående anslag av 50,000 kronor som ersättning för indragna utskänkingsrättigheter. Riksdagen godtog förslaget, men under debatten i andra kammaren uttalades en varning mot den tendens anslaget överflyttande innebar. Det kunde, framhölls det, öppna möjligheter för kommande regeringar att fortsätta på den inslagna vägen.

Årets statsverksproposition visar oförtydligt, att varningen 1928 var berättigad, men även att den nuvarande regeringen, liksom den 1928, icke tagit någon hänsyn därtill. Det måste nämligen fastslås, att såväl å femte som sjunde huvudtitlarna föreslås täckande av anslag ur rusdrycksmedelsfonden, som stå i uppenbar strid mot de för fonden gällande bestämmelserna, liksom mot syftemålet i 1926 års riksdagsbeslut. Att låta rusdrycksmedelsfonden betala kostnader för statens tvångsarbetsanstalter, uppförande av bostadshus å Svartsjö och utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona är uppenbarligen sådant som ingen tänkt sig vid beslutet 1926. Samma är förhållandet med överflyttningen till rusdrycksmedelsfonden av det sedan många år av andra statsinkomster utgående anslaget till ersättning åt vissa städer och köpingar för indragna brännvinsförsäljningsmedel. Godkännes detta av riksdagen är tydligen regeringen oförhindrad att nästa år låta rusdrycksmedelsfonden betala även de

3,100,000 kronor, som utgöra ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel. På detta sätt komma snart anslagen ur rusdrycksmedelsfonden att väsentligen överstiga de 5 milj. kronor, som avsätts. Redan i år når man f. ö. över avsättningssumman.

Med hänvisning till vad vi här ovan anfört, och då enligt vår mening de på femte och sjunde huvudtitlarna disponerade anslagen stå i strid med gällande bestämmelser för rusdrycksmedelsfonden, yrka vi avslag å förenämnda förslag.

De anslag det gäller äro följande:

Statens tvångsarbetsanstalter (punkt 30 i femte huv.-titeln)	565,000:—
Bostadshus vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö (punkt 31 i femte huv.-titeln)	50,000:—
Utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona (punkt 32 i femte huv.-titeln)	100,000:—
Frälsningsarméns räddningshem (punkt 33 i femte huv.-titeln) ..	10,000:—
Till hospitalsbyggnader (punkt 56 i femte huv.-titeln)	1,300,000:—
Ersättning till vissa städer och köpingar för indragna brännvinsförsäljningsmedel (punkt 25 i sjunde huv.-titeln)	1,401,732:—
	Kr. 3,426,732:—

Då inga utsikter torde finnas att vinna riksdagens samtycke att söka ersättning för dessa medel av andra inkomster än rusdrycksmedel, nödgas vi föreslå att tackning sker av de *under budgetåret inflytande* rusdrycksmedlen.

Vidkommande de 13,46 milj. kronor för täckande av vissa anslagsposter, som i statsverkspropositionen föreslås skola tagas ur fonden för statsskuldens amortering, nödgas vi yrka avslag jämväl å detta Kungl. Maj:ts förslag. Detta förslag att för budgeten disponera för annat ändamål redan avsatta rusdrycksmedel bör enligt vår mening behandlas på samma sätt som 1923, 1924 och 1925 års riksdagar behandlade de då föreliggande förslagen att av rusdrycksmedel täcka uppkommen brist i budgeten. Detta så mycket mera som Kungl. Maj:t *nu* intar samma ståndpunkt till rubbningen av gällande författningsbestämmelser som riksdagen gjorde *då*. Vid nämnda riksdagar avvisades förslagen om upphävande av författningen, men ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande av de *under budgetåret inflytande* rusdrycksmedlen resp. 24,3 milj., 15 milj. och 21,5 milj. kronor. Denna väg förefaller oss vara så mycket riktigare, som vi helt kunna instämma med finansministern, att någon sönderbrytning av 1926 års författning icke bör ske sista året den är i kraft, eller utan att frågan i hela sitt sammanhang blir föremål för omprövning.

Vår hemställan går sålunda ut därpå, att riksdagen avslår Kungl. Maj:ts förslag och i stället täcker den därigenom uppkommande bristen genom anvisning av *under budgetåret* 1931—1932 inflytande rusdrycksmedel.

Då i och med utgången av budgetåret 1931—1932 de i 1926 års beslut om rusdrycksmedlens användning ingående bestämmelserna upphöra att gälla, synes det oss angeläget, att denna fråga underkastas en ingående och omsorgsfull prövning. I en sådan utredning, som enligt vår mening är nödvändig för att riksdagen 1932 skall kunna fatta beslut i saken, bör, förutom spörsmålet om rusdrycksmedlens framtida användning, även ingå en allsidig omprövning av rusdrycksmedelsfonden och fonden för statsskuldens amortering, deras framtida uppgifter och formerna för deras användning.

Den grundläggande princip som uppbar riksdagens beslut om fondering av rusdrycksmedel var, som ovan anförts, att avveckla budgetens beroende av dessa medel. Därtill skulle genom fondavsättningen vissa speciella uppgifter fyllas. Som känt är ha dessa principer vid starka finansiella påfrestningar icke kunnat helt upprätthållas. Vid ett bifall till regeringens nu föreliggande förslag till en mera regelrätt användning för budgetändamål av dessa medel komme förvisso sagda principer att helt utplånas. Vad vi med vår framställning åsyfta är att åtminstone rädda så mycket åt de nykterhetssynpunkter som hittills varit ledande i berörda hänseende, att icke de sista resterna därav utplånas innan en grundlig omprövning kommer till stånd inom och utom riksdagen om vilken ställning som bör tagas till dessa viktiga spörsmål för framtiden.

Hänvisande till vad vi i de olika spörsmålen härovan anført hemställa vi,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag, att de under punkterna 30, 31, 32, 33 och 56 i femte huvudtiteln samt under punkten 25 i sjunde huvudtiteln upptagna anslagen å tillhoppa 3,426,732 kronor skola utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel;

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag, att 13,46 milj. kronor skola anvisas ur fonden för statsskuldens amortering;

att riksdagen måtte besluta, att de i föregående punkter upptagna beloppen — resp. 3,426,732 kronor och 13,46 milj. kronor — skola anvisas av under budgetåret 1931—1932 inflytande rusdrycksmedel; samt

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t måtte låta företaga en ingående utredning, att föreläggas 1932 års riksdag, dels om rusdrycksmedlens användning i budgeten, dels om avsättning av rusdrycksmedel till rusdrycksmedels- och amorteringsfonderna samt dessa fonders framtida uppgifter.

Stockholm den 22 januari 1931.

A. J. Bårg.

Oscar Olsson.

